

Järviruo'on poisto Saaristomereltä
LOPPURAPORTTI
1.6.2019-31.10.2021

Sisällys

1. Yhteenveto	3
2. Raportti	3
2.1. Hankkeen tavoitteet	3
2.2. Hankkeen toteutus	4
2.2.1 Toimenpiteet	4
Toimenpide 1. Pilottialueiden määrittäminen	4
Toimenpide 2. Vesialueen omistajien tavoittaminen	4
Toimenpide 3: Kartoitukset	5
Toimenpide 4. Sopimusmallin laatiminen	6
Toimenpide 5: Raportointi ja tiedottaminen	6
2.2.2. Toimialue ja kohderyhmä	7
2.2.3. Aikataulu	7
2.2.4. Resurssit	7
2.2.5. Kustannukset	8
2.2.6. Toteutusoletukset ja riskit	8
2.2.7. Raportointi ja seuranta	9
2.3. Yhteistyökumppanit	9
2.4. Tulokset ja vaikutukset	9
3. Esitykset jatkotoimenpiteiksi	10
Liitteet	10

1. Yhteenveto

Järviruo'on poisto Saaristomereltä-hankkeen tavoitteena oli madaltaa kynnystä lähteä hyödyntämään vuosittain uusiutuvaa, mutta toistaiseksi hyödyntämätöntä biomassaa. Koska ruovikoiden keruu ei kuulu jokamiehen oikeuksiin ja rantojen omistajuussuhteet ovat pirstaloituneet, yrittäjillä ei ole ollut mahdollisuutta laajamittaisen ja kustannustehokkaaseen ruovikoiden korjuuseen, vaikka kysyntää olisikin.

Tässä hankkeessa kehitettiin sopimusmallia, jossa vesialueiden omistajat antoivat suostumuksensa ruovikoiden hyödyntämiseen Paraisten kaupungille. Yhdeksältä pilottialueelta selvitettiin omistajatiedot ja yhteydenottojen myötä saatiin luvat ruovikoiden hyödyntämiseen. Kaupunki voi sitten puolestaan tehdä sopimukset leikkuuyrittäjien kanssa. Näin luvat ovat yhden kunnallisen toimijan kanssa. Malli on suoraan sovellettavissa myös muille alueille. Malli edellyttää, että kaupungeilla on osoittaa resurssia toimia välikätenä yrittäjien ja maa- ja vesialueiden omistajien ja osakkaiden välillä.

Toinen sopimusmalli voi olla myös sellainen, että suostumukset jäävät suostumuslomakkeiden kerääjälle, joka toimii koordinoivana tahona yrittäjien ja rannanomistajien välillä. Huomionarvoista on se, että nykyisellä lainsäädännöllä, yksittäisellä yrittäjällä ei käytännössä ole mahdollisuuksia ryhtyä laajamittaiseen ja työlääseen luvitusprosessiin. Julkisella hankerahoituksella voidaan avata tätä pullonkaulaa, kunnes saadaan kestävämpi ratkaisu.

Luvitusprosessia helpottaisi myös vesiosakkaiden järjestäytyminen isommiksi vesialueiksi tai muuten aktivoitua yhteisten ruovikoiden hoitoon. Tätä varten laadittiin 'Opas vesialueen osakkaille yhteiset ruokoalueiden hoitoon Saaristomerellä.'

Ruovikoiden leikkuut edellyttävät suunnitelmallisuutta ja luontoarvojen huomioon ottamista. Hankkeen puitteissa valmistui erillinen Luontoarvojen selvitys -raportti Brattnäsvikenin ja Gundvikenin luonnonsuojelualueilta Paraisilla.

2. Raportti

2.1. Hankkeen tavoitteet

Hankkeen päätavoitteena oli tavoittaa pilottialueiden maa- ja vesialueiden omistajia ja osuuskuntia ja tiedottaa heille ruovikoiden käytön mahdollisuuksista ja laatia opas ranta-alueiden osakkaille hyötykäytöstä. Tavoitteena oli myös tehdä järviruo'on poistoon liittyvä selvitystyö rantojen käytöstä ja käyttöoikeuksista pilottialueilla Paraisilla ja Kustavissa. Selvittämällä maa- ja vesialueiden omistusoikeudet ja laatimalla sopimusmallin ruovikoiden hyötykäytöstä, rannikkoseutujen maaseutuyrittäjillä on paremmat mahdollisuudet käynnistää ruovikoiden kaupallinen hyödyntäminen. Malli on suoraan sovellettavissa myös muilla alueilla.

Hankkeella oli myös vesistönsuojelullisia tavoitteita. Ruovikoiden säännöllisillä ja kustannustehokkailla korjuuleikkauksilla saadaan vesistöstä poistettua ravinteita. Tämä hyödyntää kaikkia vesistöjen käyttäjiä. Tuloksia seurattiin seuraavin indikaattorein: Tavoitetut maa- ja vesialueiden omistajat, pidetyt infotilaisuudet valituilla pilottialueilla sekä laaditut luontokartoitussuunnitelmat.

2.2. Hankkeen toteutus

Hanke aloitettiin hankepäättöksen vahvistumisen jälkeen syyskuussa 2019. Hankkeelle perustettiin asiiantuntijaryhmä, johon kuuluu Paraisten kaupungin ympäristöpäällikkö Carl-Sture Österman, V-S:n ELY-keskuksesta Sanna Tikander ja Maria Yli-Renko, Turun yliopistosta Jukka Käyhkö, RH-Harvesting Oy:stä Markku Järvinen sekä hankkeen oma hankehenkilöstö Turun ammattikorkeakoulusta Juha Kääriä, Pekka Alho ja Päivi Simi. Hanketta toteutettiin hankesuunnitelman mukaan toimenpiteittäin.

2.2.1 Toimenpiteet

Hanke toteutus oli jaettu viiteen toimenpiteeseen seuraavasti:

Toimenpide 1. Pilottialueiden määrittäminen

Toimenpide 2. Vesialueen omistajien tavoittaminen

Toimenpide 3. Kartoitukset

Toimenpide 4. Sopimusmallin laatiminen

Toimenpide 5: Raportointi ja tiedottaminen

Toimenpide 1. Pilottialueiden määrittäminen

Syksyn aikana tarkastelimme potentiaalisia järviruo'ön poistamisen soveltuvia pilottialueita Paraisilta ja Kustavista. Kuten odotettua, vesialueiden omistussuhteet ovat hyvin moninaiset. Karttatyöskentelyyn pohjautuen päätimme ottaa Paraisilta mukaan erityyppisiä alueita, joissa osassa on paljon osakkaita, osa on kaupungin omistuksessa ja osassa on järjestäytyneet vesiosuuskunta. Kaikilla alueilla on myös erityisen laajoja ruovikkoalueita. Osa alueista oli luonnonsuojelualueita, joihin tarvittiin erityistä suunnitelmallisuutta ruovikoiden leikkuutoimenpiteille. Sovittiin keväällä toteutettavaksi luontokartoitukset parille tärkeimmille alueelle, joissa mahdollisesti direktiivilajeja.

Paraisilta alueiksi valikoitui Brattnäsviken, Kassor, Nilsbyviken, Gölsviken Södra Lemlax, Kopparviken, Siggnäs sund Rapusviken, Norrbyholmen, Korssundet ja Lillviken. Kustavin osalta tarkasteltiin pilottikohteeksi Laupuksensalmea, joka kipeästi kaipasi kunnostustoimia. Kustavin alue jäi lopulta pois kustannussyistä. hankkeen resurssit eivät riittäneet toimenpiteisiin kahden kunnan alueella.

Paraisten kaupunki toimitti AMK:lle loppuvuodesta valikoitujen vesialueiden kiinteistörekisteriotteet ja kiinteistötunnusten perusteella omistajien yhteystiedot vesialueittain, jotta päästiin suunnittelemaan yhteydenottoa osakkaisiin suostumuksen saamiseksi ruovikoiden leikkukseen.

Toimenpide 2. Vesialueen omistajien tavoittaminen

Keväällä 2020 keskityttiin Paraisten pilottialueiden vesiosakkaiden tavoittamiseen ja infotilaisuuksien järjestämiseen. Paraisten kaupungin toimittamien vesialueen omistajaselvitysten pohjalta laadittiin postitussuunnitelma omistajille ja osakkaille. Osakkaita yhdeksällä valitulla pilottialueella oli yli 600. Tosin osa osakkaista omisti osuuksia useammasta vesialueesta. Mukaan mahtui myös kolme järjestäytyneitä osakaskuntaa, mikä huomattavasti helpotti yhteydenottoja. Osa osakkuuksista kuului kuolinpesille, joiden yhteystietoja ei ollut saatavilla. Osakkaille postitettiin allekirjoitettavaksi suomeksi ja ruotsiksi lomake (liite 1), jolla he antavat Paraisten kaupungille toistaiseksi voimassaolevan suostumuksen ruovikoidensa käsittelyyn. Kirjeessä postitettiin myös kartta kyseessä olevasta vesialueesta, valmiiksi maksettu palautuskuori ja saatekirje (liite 2), jossa kerrottiin ruovikoiden hyötykäyttösuunnitelmista. Alun perin kirjeessä oli tarkoitus myös kutsua osakkaat yhteisiin infotilaisuuksiin, mutta koronan takia infotilaisuudet jouduttiin perumaan. Sen sijaan Turun AMK julkaisi toukokuussa mediatiedotteen sekä suomen- että ruotsinkielellä samaan aikaan, kun kirjeet osakkaille postitettiin.

Kirjeet, sekä huomio lehdistössä poiki runsaasti yhteydenottoja. Pilottialueiden ulkopuoleltakin tarjottiin runsaasti alueita hankkeen käyttöön ja toivottiin pikaista ruovikoiden leikkausta. Ihmiset kyselivät leikkuista ja kertoivat omista rannoistaan. Pääasiassa suhtauduttiin hyvin positiivisesti mahdollisuuteen ruovikoiden poistoon ja osa oli palvelusta valmiita myös jotain maksamaan.

Suostumuslomakkeita palautettiin 350 kappaletta. Vastausten perusteella osakkuuksia verrattiin maanmittauslaitoksen manttaalilukuihin, jotta kultakin vesialueelta saataisiin suostumukset vähintään 50 % osakkaista. Alueilta, joilta ei saatu vastauksia, syksyn 2020 ja kevään 2021 aikana pyrittiin ottamaan vielä uudestaan yhteyttä joidenkin suurempien osakkaisen perään uusilla kirjeillä ja puhelimitse. Tavoitteena oli saada luvat kaikilta pilottialueilta mahdollisimman monelta. Lopulta luvitettuja alueita Paraisilla oli yhteensä noin 230 hehtaaria, joihin pääsee suoraan aloittamaan leikkuita kun ELY-keskukselle tehdään ilmoitus.

Till ägare/delägare av vattenområden

Välkomna för att ta del av hur man genom att skörda vass kan skydda vattendrag.

På ti. 31.8.2021 kl. 17.30 LeScale, Nagu. Även möjligt att delta på distans via Teams.

Program:

- Ett näringsneutralt Pargas, Carl-Sture Österman, Pargas stad.
- Från irritation till resurs, Juha Kääriä, Åbo Yrkehögskola.
- Fördelar med konstituerade delägarlag.

Välkomna! Kaffeservering!

Med tanke på serveringen eller för att få distanslänken, anmäl er senast 30.8.2021 per e-post till paivi.simi@turkuamk.fi.

Infotilaisuudet Paraisilla saatiin lopulta järjestyseen vasta koronatilanteen hellittäessä loppukesästä 2021. Ensimmäinen tilaisuus oli Nauvossa 31.8.2021 ja toinen Paraisten kaupungintalolla 21.9.2021. Viimeinen tilaisuus myös taltiointiin ja tallenteen linkki on saatavissa osoitteessa:

<https://youtu.be/RPmqgUCeYk>

Nauvossa paikanpäällä oli 13 osallistujaa ja Teamsin välityksellä 7 osallistujaa. Paraisten kaupungintalolla oli 32 osallistujaa ja Teamsin välityksellä 16 osallistujaa.

Paraisten kaupungin tarjoama kahvitus siivitti keskustelua ja monet vesialueenomitajat ilmaisivat halukkuutensa mukaan ruovikoiden hyötykäyttöön.

Infotilaisuuksien yhdeksi tärkeäksi tehtäväksi nähtiin vesialueiden osakkaisen ohjaamisen vesiosuuskuntien perustamiseen, mikä helpottaisi lupaprosessia, kun osuuskunta voi päättää kaikkien osakkaiden puolesta.

Toimenpide 3: Kartoitukset

Ely-keskuksen edustajien Sanna Tikanderin ja Maria Yli-Renkon kanssa sovittiin alueet, joita tarkasteltaisiin lähemmin luontokartoitusten näkökulmasta. Paraisten pilottialueilla ei ole Natura2000 alueita, mutta yksityisiä luonnonsuojelukohteita kyllä. Kartoitusalueiksi luontoarvojen osalta valikoituivat

Brattnäsin lahti ja Gundvikenin luonnonsuojelualueet Paraisilla. Erityisessä tarkastelussa oli linnuston lisäksi direktiivilajeihin kuuluvat sammakot ja sudenkorennot. Sammakoiden esiintyminen ajoittui kevääseen ja sudenkorentojen loppukesään, joten kartoituskäyntejä alueille tehtiin useampia. Tuloksia arvioitiin myös ruo'on korjuuta ajatellen. Selvityksessä esitettiin, että linnuston näkökulmasta Brattnäsvikenin pohjoisosissa tulisi säilyttää jo olemassa olevia mosaiikkimaisia elementtejä, ja eteläosassa korjuu voisi tapahtua maalta käsin tapahtuvana leikkuuna, joka viimeisteltäisiin laidunnuksella. Erillisen lampareen ympäristö jäisi ennalleen. Gundviken taas on linnuston näkökulmasta helpompi tapaus leikkuille, sillä

arvokkaampi lajisto osuu merialueen puoleisella osalla paljolti samoille sijoille korentojen ja viitasammakoiden kanssa. Mosaiikkimaisuutta olisi silti leikattavilla osilla hyvä tuottaa lisää. Näistä valmistui erillinen Luontoarvojen selvitys –raportti .

Toimenpide 4. Sopimusmallin laatiminen

Omistajien ja hyödyntäjien välillä ei ole ollut olemassa mitään yleistä sopimusmallia, vaan sopimusten teko on ollut hyvin kirjavaa ja on myös epäselvää keiden välillä sopimukset kuuluisi tehdä. Yhtenäisen sopimusmallin avulla, rannikkoseutujen maaseutuyrittäjillä on paremmat mahdollisuudet käynnistää ruovikoiden kaupallinen hyödyntäminen.

Tässä hankkeessa kehitettiin sopimusmallia, jossa vesialueiden omistajat antoivat suostumuksensa ruovikoiden hyödyntämiseen Paraisten kaupungille. Kaupunki voi sitten puolestaan tehdä sopimukset leikkuuyrittäjien kanssa. Näin luvat ovat yhden kunnallisen toimijan kanssa. Malli on suoraan sovellettavissa myös muille alueille. Malli edellyttää, että kaupungeilla on osoittaa resurssia toimia välikätenä yrittäjien ja maa- ja vesialueiden omistajien ja osakkaiden välillä.

Toinen sopimusmalli voi olla myös sellainen, että suostumukset jäävät suostumuslomakkeiden kerääjälle, esimerkiksi tässä tapauksessa ne voisivat jäädä Turun ammattikorkeakoululle, joka toimii koordinoivana tahona yrittäjien ja rannanomistajien välillä. Huomionarvoista on se, että nykyisellä lainsäädännöllä, jossa ruovikoiden kerääminen hyödyntämistarkoituksiin ei kuulu jokamiehen oikeuksien piiriin, yksittäisellä yrittäjällä ei käytännössä ole mahdollisuuksia ryhtyä laajamittaiseen luvitusprosessiin, joka on hyvin työläs. Julkisella hankerahoituksella voidaan avata tätä pullonkaulaa, kunnes saadaan kestävämpi ratkaisu.

Hankkeen puitteissa Paraisten pilottialueilta saatiin suostumukset ruovikoiden hyödyntämiseen yhteensä noin 230 hehtaarin alalta. Yksin luvitusprosessiin, kirjeiden ja suostumuslomakkeiden postittamiseen ja vastaanottamiseen ja alueiden järjestämiseen leikkuita varten meni noin kuukauden työpanos, johon ei sisälly lukuisat lisätietopyynnöt, joita postituskampanja aiheutti. Tosin samaan aikaan toteutettu mediatiedotteen julkaisu poiki juttuja paikallislehtiin ja tietoa kulki myös sitä kautta muille alueille. Toki ensimmäisten pilottialueiden kohdalla menee yleisestikin ottaen suhteessa enemmän aikaa, kun vesialueenosakkaiden lähestyminen vaatii enemmän suunnittelua, seuraavat alueet tulevaisuudessa menee nopeammin ja luvitusprosessia voi edelleen kehittää.

Jotta järviruo' on leikkuun laajamittainen hyödyntäminen olisi tulevaisuudessa helpompaa tulisi lupahallintoa keventää nykyisestä. Asiasta on informoitu myös päättäjiä ja eduskunnalle onkin jätetty kirjallinen kysymys järviruo' on leikkuun edistämisestä ja lupahallinnosta kansanedustaja Eeva-Johanna Elorannan toimesta. Vastauksessa painotettiin osakaskuntien järjestäytymistä.

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Kysymys/Sivut/KK_704+2021.aspx

Toimenpide 5: Raportointi ja tiedottaminen

Hankkeelle tehtiin tietokortti Turun AMK:n portaaliin <https://www.turkuamk.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/hae-projekteja/jarviruoon-poisto-saaristomerelta/>

Hankkeen viime metreillä järjestettyihin infotilaisuuksiin kutsuttiin myös lehdistöä paikalle, joten tietoa ruovikoiden hyödyntämisestä ja kannustusta osakaskuntien järjestäytymiseen saatiin kerrottua paikallisesti laajalti.

Hanke sai esitellä kesällä 2021 Paraisilla tuloksiaan ja huolenaiheita raskaasta luvitusprosessista vierailevalle eduskuntaryhmälle ja tämä poiki eduskunnalle

jätetyn kirjallisen kysymyksen järviruo'on leikkuun edistämisestä. Vastauksessa painotettiin osakaskuntien järjestäytymistä. Ruovikoiden käytöstä laadittiin opaskirjanen, jolla kannustetaan järjestäytymään tai muutoin kokoamaan osakkaita yhteen päättämään ruovikoidensa hyödyntämisestä. Yhteisten ranta-alueiden hoidosta voi syntyä uudenlaista yhteisöllisyyttä. Kaksikielinen opas julkaistaan Turun AMK julkaisusarjassa ja on vapaasti ladattavissa.

Hankkeen aikana tietoa myös jaettiin puolin ja toisin toisten ruokohankkeiden kanssa. Mm. John Nurmisen säätiön Rannikkoruoko-hankkeen ja Kiteen Mato ja Multa Oy:n vetämän Haitakkeesta hiilinieluksi-hankkeen kanssa.

Joitain mediaosumia:

Turun Sanomat 12.5.2020 - Paraisten ruovikoita hyötykäyttöön ja pois Saaristomerta kuormittamasta <https://www.ts.fi/uutiset/paikalliset/4950220/Paraisten+ruovikoita+hyotykayttoon+ja+pois+Saaristomerta+kuormittamasta>

Yle Uutiset 12.5.2020 Parainen tähyää ravinnekierrätyksen mallikunnaksi – tavoitteena poistaa laajoja ruovikkoalueita <https://yle.fi/uutiset/3-11347219>

Paraisten kuulutus 4.6.2020 - Järviruo'on poisto Paraisilla askeleen lähempänä maaliaan

I samma båt Fiskerigruppen 22.9.2021 - Förtjänst istället för förfång! Vass är en råvara med framtid <https://www.sameboat.fi/2021/09/fortjanst-istallet-for-forfang-vass-ar-en-ravara-med-framtid/?lang=sv>

Åbo Underrättelser 27.9.2021 - Skördning av vass kan rädda vattendrag – Pargasföretagares uppfinning fem före klar

<https://abounderrattelser.fi/skordning-av-vass-kan-radda-vattendrag-pargasforetagares-uppfinning-fem-fore-klar/>

2.2.2. Toimialue ja kohderyhmä

Toiminta-alue oli Parainen kaupunki, jolta valittiin pilottialueiksi yhteensä yhdeksän aluetta Brattnäsvikenistä, Gölsvikenistä, Kassorista, Korssundenista, Kopparvikenistä, Liivikenistä, Nilsbyvikenistä, Norrbyholmasta sekä Signäsundin Rapusvikenistä. Alun perin pilottialueita oli tarkoitus ottaa myös Kustavista, mutta Paraisten kohteiden jälkeen todettiin, ettei resurssit riitä kahden eri kunnan alueelle.

Hankkeen pääasialliset kohderyhmät olivat ranta-alueiden omistajat ja osakkaat. Välillisinä kohderyhminä voidaan pitää myös ranta-aluetta ja vesistöjä virkistysalueena käyttävät kyläläiset ja turistit.

2.2.3. Aikataulu

Hanke toteutettiin ajalla 1.6.2019 – 31.12.2020 ja jatkoajalla 31.10.2021 asti. Koronaepidemiasta johtuen keväällä 2020 suunnitellut yleisötilaisuudet jouduttiin perumaan ja hankkeelle haettiin jatkoaikaa 31.10.2021 asti.

2.2.4. Resurssit

Hankkeessa toimi projektipäällikkönä Turun ammattikorkeakoulun yliopettaja ja ilmastovastaava Juha Kääriä. Hän vastasi hankkeen valmistelusta ja toteuttamisesta sekä yhteistyöstä Paraisten kaupungin ja yrittäjien kanssa.

Projektikoordinaattorina toimi Päivi Simi. Hänen vastuullaan oli hankkeen hallintotehtävät ja maksatushakemusten kokoaminen rahoittajalle. Lisäksi hän osallistui hankkeen organisointiin ja käytännön toimenpiteisiin yhdessä projektipäällikön kanssa.

Luontokartoitusten osalta hankkeessa toimi Turun ammattikorkeakoulun asiantuntijoina linnusto- ja luontokartoittajat Pekka Alho ja Juha Niemi sekä ulkopuolisena apuna luontokartoittaja Teemu Santonen.

Kirjelähetysten ja infotilaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa oli avustamassa energia- ja ympäristötekniikan opiskelijat Johanna Simi-Virahsawmy ja Jerome Tornikoski sekä ruotsinkielisenä apuna Britt-Marie Haahti.

2.2.5. Kustannukset

Hankkeen kokonaisbudjetti oli 50 000 euroa ja se ylittyi vain hieman. Hanke sai rahoitusta Manner-Suomen kehittämisohjelmasta ja sen alatoimenpiteestä 7.1. Selvitykset ja suunnitelmat. Rahoituksesta 56 % tuli Maaseutuvirastolta ja Ely-keskuksesta, 14 % I samma båt Leader toimintaryhmältä, 10 % Saaristomeren Suojelurahastolta ja 20 % RH-Harvesting Oy:ltä. Taulukossa 1 on esitelty hankkeen toteutuneet kustannukset vuosittain.

Kustannukset	Haettu euroa	Toteutuneet 2019	Toteutuneet 2020	Toteutuneet 2021	Toteutuneet yhteensä
Palkat	36000	3834	11920	20961	36714
Ostopalvelut	5360	0	0	5157	5157
Yleiskustannukset 24 %	8640	920	2861	5030	8811
Yhteensä	50000	4754	14781	321148	50683

Taulukko 1. Hankkeen toteutuneet kustannukset

2.2.6. Toteutusolehtukset ja riskit

Hankkeen alussa mietimme riskejä toimenpiteittäin. Pilottialueiden määrittämisessä (TP1) ei nähty riskiä tämän vaiheen toteuttamisessa, koska työskentelystä oli sovittu jo ennen hakemuksen jättämistä.

Vesialueiden omistajien tavoittamisessa (TP2) riskinä pidettiin, etteivät vesialueen omistajat olisi kiinnostuneita hankkeesta. Riski arvioitiin kuitenkin ennalta varsin pieneksi. Sen sijaan tähän toimenpiteeseen vaikutti suuresti keväällä 2020 puhjennut Covid-19 epidemia. Suunnitellut infotilaisuudet jouduttiin perumaan ja yleinen ilmapiiri oli aluksi melko epätietoinen tulevasta, että kauanko tilanne kestää.

Taustaoletuksena toteutettaville luontokartoituksille (TP3) oli se, ettei ennakolta tiedetty paljonko selvitettäviä alueita tulisi olemaan ja millä intensiteetillä selvitykset pitäisi tehdä, jotta saataisiin riittävä kuva vesialueiden luontoarvoista. Hankkeen toimintabudjetti oli myös varsin pieni, joten kovinkaan suurta resurssia luontokartoitusten toteuttamiseen ei voitu

eriyttää. Pilottialueiden valinnan jälkeen kartoituksen tarpeita arvioitiin yhdessä ELY-keskuksen kanssa ja resurssit saatiin mitoitettua sopiviksi. Hankkeen aikana saatiin hienosti luontoselvitykset tehtyä kahdelta alueelta.

2.2.7. Raportointi ja seuranta

Hankkeen toimintaa on seurattu vapaamuotoisessa ohjausryhmässä, joka kokoontui yhdessä hanketiimin kanssa parin kuukauden välein tai tarvittaessa. Hankkeen toiminnasta on raportoitu maksatushakemusten yhteydessä kerran vuosittain. Myös seurantatiedot on raportoitu kerran vuodessa, kuten päärahoittaja on edellyttänyt.

Turun AMK:n tiimin ulkopuoliset asiantuntijat olivat:

Maria-Yli-Renko (V-S ELY-keskus), Sanna Tikander (V-S ELY-keskus), Markku Järvinen (RH-Harvesting), Carl-Sture Österman (Paraisten kaupunki)

2.3. Yhteistyökumppanit

Yhteistyötä tehtiin tiiviisti Paraisten kaupungin ympäristötoimen kanssa. Kaupunginvaltuuston päätöksellä 19.3.2019 Paraisten kaupunki osallistuu Ravinneneutraali kunta (RANKU 3) -hankkeeseen jossa keskeinen tavoite on luoda toimiva hyödyntämis- ja kierrättämisketju järviruo'on käytölle. Yhteistyössä kaupungin kanssa valittiin pilottialueet ja Paraisten kaupunki järjesti vesialueiden osakkaiden yhteistiedot hankkeen käyttöön.

Rahallista tukea ja tiedottamisväylän tarjosi Centrum Balticum -säätiön Saaristomeren Suojelurahasto, joka tukee paikallisia tekoja ja toimintaa Saaristomeren pelastamiseksi.

Myöskin rahallista tukea ja asiantuntemusta yrittäjien näkökulmasta tarjosi RH-Harvesting Oy, joka haluaa kehittää ruovikon leikuuseen sopivaa täysin uutta teknologiaa.

Lisäksi yhteistyötä tehtiin Varsinais-Suomen ja Satakunnan ELY-keskuksen, Åbolands Fiskarförbund rf:n ja Operaatio Ainutlaatuinen Saaristomeri-hankkeen ja Veijonen Consulting Oy:n kanssa. Hanketta auttoi eteenpäin myös Tammiluodon viinitila ja Turun yliopisto.

2.4. Tulokset ja vaikutukset

Tavoitteena oli synnyttää I samma Båt -yhdistyksen toiminta-alueelle omaleimainen toimiva malli yhteistyöstä viranomaisten, yrittäjien ja maa- ja vesialueiden omistajien välillä. Näin ruovikoiden hyödyntäminen ja korjuuketjujen kehittäminen voisi alkaa ja jatkua hankkeen jälkeen. Tämän tulos saavutettiin Paraisten osalta. Kiitos aktiiviselle ympäristötoimelle, joka toimeenpani omia tavoitteitaan Ranku 3-hankkensa myötä. Yhteistyön tuloksena vesialueiden osakkaat antoivat suostumuksensa ruovikoidensa hyödyntämiseen Paraisten kaupungille, joka puolestaan voi jakaa niitä leikkuuyrittäjille. Kun konkreettisen toimenpiteen lähtevät käyntiin, on odotettavissa, että pilottialueiden lisäksi uusilta alueilta tulee vielä lisää yhteydenottoja ruovikoiden poistamiseksi ja syntyy positiivinen kehä. Kehittämistä toki vielä tarvitaan, mutta Paraisten kaupungin viranomaistyö on vaikuttanut myös muiden kaupunkien kiinnostukseen lähteä mukaan ruovikoiden hoitotoimenpiteisiin. Uusia hankkeita ja yhteistyötä on jo käynnistynyt Turun, Kaarinan ja Naantalien kaupunkien kanssa.

Malli on siirrettävissä muille ranta-alueille, sillä paine ruovikoiden hyödyntämiseen kasvaa koko ajan ja useilla yrittäjillä on halua tarttua uuteen liiketoimintaan ympäri rannikkoalueita.

3. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Koska järviruo'on leikkuun laajamittaisen toteuttaminen ei kuulu jokamiehen oikeuksien piiriin, haasteeksi muodostuu lupahallinto ja vesialueiden pirstaleiset omistussuhteet. Luvitusprosessi on todella aikaa vievää koska vesialueiden omistajia erityisesti jakamattomien vesialueiden osalta on useasti todella paljon suhteellisen pienilläkin alueilla. Vain osa jakamattomista vesialueista on järjestäytyneet toimiviksi osakaskunniksi. Nykylainsäädännön puitteissa voitaisiin luvitustyötä helpottaa mm. julkisen rahoituksen suuntaamista osakaskuntien perustamistyöhön ja rahoittamalla yhteisten vesialueiden järjestäytymistä.

Jotta järviruovikkojen leikkuu yleistyisi ja siitä saataisiin raaka-ainetta kannattavaan biomassojen käsittelyn liiketoimintaan, tulisi lupahallintoa keventää nykyisestä. Vaadittava omistajien suostumusmenettelyn läpikäynti tekee nykyisellään mahdottomaksi yksityisen yrityksen harjoittaman leikkuutoiminnan. Luvitusprosessia voisi kehittää myös siihen suuntaan, jossa niittotyö voitaisiin suorittaa ilmoituksena vesialueen omistajille.

Niin kauan kuin kevyempää vaihtoehtoa luvitukseen ei ole, luvitustyötä kannattaa jatkaa julkisella rahoituksella hankkeissa, jotta leikkuutyö saadaan aloitettua. Kun jotain konkreettista alkaa tapahtua, asioihin yleensä herätään laajemmallakin rintamalla.

Liitteet

Suostumus ruovikon käsittelyyn		☒
A. VESIALUEEN OMISTAJA TAI OSAKAS		
Nimi		Lähiosoite
Puhelin		Postinumero ja kunta
Vesialueen rekisterinumero		
B. TYÖN TEETTÄJÄ		
Paraisten kaupunki		
Yhteyshenkilö	Puhelin	sähköpostiosoite
Carl-Sture Österman, p. 044 458 5927		carl-sture.osterman@pargas.fi
C. TYÖN KUVAUS JA KOHDEALUE		
Työn tarkoitus		
Ravinteiden poisto vesistöstä järviruokoa poistamalla.		
Työkohteen sijaintikunta		
Parainen		
		Voimassaoloaika
		toistaiseksi
		Ruo'on käyttötarkoitus
		ravinteiden kierrätys hyötykäyttöön
Työn toteutustapa (laitteet, ruo'on kuljetus, varastointi ym.)		
Urakoitsija leikkaa ruovikon Paraisten kaupungin työnohjauksen mukaisesti. Ruokomassa kerätään korjuun yhteydessä.		
Lisätietoja		

Paikka ja aika

Allekirjoitus

Vesialueen omistaja tai osakas

Liite: Kartta leikkuualueista

Tillstånd för bearbetning av vassbältet ☒	
A. VATTENOMRÅDETS ÄGARE eller DELÄGARE	
Namn	Adress
Telefonnummer	Postnummer och kommun
Registreringsnummer för vattenområdet	
B. Uppdragsgivare	
Pargas stad	
Kontaktperson	Telefon
Carl-Sture Österman, tfn 044 458 5927	
e-post	
	carl-sture.osterman@pargas.fi
C. BESKRIVNING AV ÅTGÄRD SAMT OMRÅDE SOM BERÖRS	
Åtgärdens syfte	
Avlägsning av näringsämnen ur vattenmassorna genom skörd av vass	
Kommun där åtgärden vidtas	
Pargas	
	I kraft
	tills vidare
	Tidtabell för arbetet
	Vassens användningsområde
	återvinning av näringsämnen
Genomförande av åtgärd (utrustning, transport, upplagring m.m.)	
Entreprenör beskär vassbältet enligt utstakade gränser, under ledning från Pargas stad.	
Växtligheten insamlas i samband med beskärningen.	
Tilläggsinfo	

Ort och datum

Underskrift

_____
Vattenområdets ägare eller delägare

Bilaga: Karta över områden som planeras att beskäras.

Hyvä vesialueen omistaja tai yhteisen vesialueen osakas,

Paraisten kaupungin tarkoituksena on edistää ravinnekierrätystyötä kunnissa ja tavoitteena on luoda toimivia hyödyntämis- ja kierrättämisketjuja järviruo'on käytölle. Paraisten kaupungin ja Turun ammattikorkeakoulun yhteisessä **Järviruo'on poisto Saaristomereltä** -hankkeessa tehdään pilottialueille suunnitelma ruovikoiden poistosta ja hyödyntämisestä. Samalla laaditaan sopimusmalli vesialueiden omistajien ja ruovikoiden hyödyntäjien välille.

Pilottihankkeen onnistumiseksi tarvitsemme Teiltä vesialueen omistajana luvan toimenpiteisiin vesialueellanne. Lupa edesauttaa suurempien yhtenäisten ruovikkoalueiden poistamista mekaanisesti leikkaamalla ja ruokomateriaalin poiskuljettamista. Ruovikoiden poisto vaikuttaa positiivisesti luonnon monimuotoisuuteen ja rantojen virkistyskäyttöön sekä poistaa ravinteita vesistöistä. Leikkuut eivät poista ruovikoita pysyvästi, jonka takia ruovikko on hyödynnettävissä usean vuoden aikana. Leikkuut alkavat aikaisintaan vuonna 2021.

Luvan myöntämisestä ei aiheudu kuluja sen antajalle eikä luvan myöntäjä sitoudu mihinkään muuhun kuin antaa mahdollisille toimijoille oikeuden ruovikon leikkuuseen ko. vesialueella. Lupa on voimassa toistaiseksi ja sen voi peruuttaa omalta osaltanne ilmoittamalla kirjallisesti Paraisten kaupungille. Huomioitavaa on, että kun yli 50 % yhteisen vesialueen osakkaiden vesiosuuksista on käytettävissä järviruo'on leikkuuseen, voidaan leikkuut toteuttaa. Paraisten kaupunki tekee niittoilmoituksen ELY-keskukseen ja teettää leikkuut yksityisillä yrityksillä. Leikkuukustannukset on tarkoitus kattaa järviruokomassaa hyödyntämällä.

Pyydämme ystävällisesti täyttämään oheisen lomakkeen ja palauttamaan sen allekirjoitettuna palautuskuoressa (postimaksu maksettu) 31.5.2020 mennessä.

Vastaamme mielellämme kysymyksiinne liittyen projektiin ja sen toimenpiteisiin,

Päivi Simi, Turun AMK, paivi.simi@turkuamk.fi p. 040 355 0824

Juha Kääriä, Turun AMK, juha.kaaria@turkuamk.fi

Carl- Sture Österman, Paraisten kaupunki, carl-sture.osterman@pargas.fi p. 044 458 5927

Yhteystietonne on saatu Paraisten kaupungin tekemästä julkisesta maanmittaustietokannasta. Selvitystyö saa osarahoituksen I samma båt -Leader toimintaryhmältä.

Liitteet:

suostumuslomake

palautuskuori

kartta

TIESITKÖ:

- Puhekielessä puhutaan kaislikoista, mutta useimmiten kaislikoiden pääkasvi on järviruoko (*Phragmites australis*) ja kaislat (*Scirpus*) ovat oma kasvisukunsa.
- Paraisilla sijaitsevat Lounais-Suomen suurimmat ruovikkopinta-alat. Rehevöityminen edesauttaa järviruo'on menestymistä ja kasviin sitoutuu vuosittain paljon tyypeä ja fosforia.
- Ravinteet voitaisiin ottaa hyödynnettäväksi vuosittaisilla leikkauksilla ja kasvuston pois keräämisellä.
- Järviruo'on hajotessa rannoilla ja vesistöissä, siitä aiheutuu ilmakehään merkittävä määrä kasvihuonekaasupäästöjä.

Bästa ägare av vattenområde eller delägare i samfällt vattenområde,

Pargas stad strävar efter att främja återvinning av näringsämnen och ett av målen är att skapa fungerande nytto- och återvinningskedjor för användningen av bladvass eller kort och gott vass. I projektet "Bort med vassen från Skärgårdshavet" (*Järviru'o on poisto Saaristomereltä*) ämnar staden tillsammans med Åbo yrkeshögskola testa hur man på utvalda pilotområden kunde skörda och använda det material som finns i vassbältena. Ett modellavtal mellan vattenägare och den som skördar och använder vassen kommer även att tas fram.

För att kunna genomföra detta pilotprojekt behöver vi vattenägarnas, följaktligen Ert, tillstånd för åtgärderna. Detta tillstånd, att mekaniskt avlägsna samt transportera bort vassen från ert vattenområde, möjliggör bearbetning av större enhetliga ytor, vilket effektiviserar borttagningen av växligheten. Att avlägsna vassbälten har en positiv inverkan på mångfalden i naturen samtidigt som näringsämnen avlägsnas från vattendraget. Den planerade beskärningen av vassen kommer inte att avlägsna vassbältena helt, vilket möjliggör en fortsatt skörd av vass under åtminstone några års tid. Det konkreta arbetet med att skörda vass inleds tidigast år 2021.

Tillståndsgivandet innebär inga extra utgifter för vattenägaren och det enda man förbinder sig till är att tillåta entreprenören skörda vass på vattenområdet, i den utsträckning som överenskomms mellan ägare och entreprenör. Tillståndet är i kraft tills vidare och kan upphävas av Er genom att skriftligen meddela Pargas stad om saken. Värt att observera är att när över 50 % av ett samfällt vattenområdes delägare ställer sig positivt till nyttjandet av vattenområdet, kan skörden av vass inledas. Pargas stad gör en anmälan om vassbeskärningen till NTM-centralen, medan-skördeuppdraget utförs av en privat entreprenör. Kostnaderna för åtgärderna kommer att kunna täckas genom nyttjande av slutprodukten, nämligen vassen.

Vi ber er vänligen fylla i medföljande blankett samt att returnera den med underskrift i det frankerade kuvertet.

Ifall ni har frågor om projektet får ni gärna vända er till;

Britt-Marie Haahti, Åbo yrkeshögskola, britt-marie.haahti@turkuamk.fi tfn. 050 598 5662

Carl- Sture Österman, Pargas stad, carl-sture.osterman@pargas.fi tfn. 044 458 5927

Era kontaktuppgifter har erhållits från Pargas stads offentliga lantmäteridatabas.

Projektet delfinansieras av Leader-gruppen "I samma båt".

Bilagor:

samtyckesformulär,

färdigt betalt kuvert för returnering

karta

Visste du att:

- I Pargas påträffas Sydvästra Finlands största vassarealer. Övergödningen bidrar till att vassbältena breder ut sig.
- Växten binder årligen stora mängder kväve och fosfor, näringsämnen som skulle kunna återvinnas och utnyttjas genom årlig skörd av vassen.
- När vassen bryts ner frigörs stora mängder växthusgaser som frigörs till atmosfären och påskyndar klimatuppvärmningen